

เทคโนโลยีการเกษตร

• มนตรี แสนสุข

เผาถ่าน ได้น้ำส้มควันไม้ ที่บางประมง

เรื่องราว ของ “น้ำส้มควันไม้” มีการกล่าวถึงและผลิตใช้กันตามเรียกสวนไร่นามาร่วม 10 ปีแล้ว แต่หากจะถามว่า ตัว “น้ำส้มควันไม้” นั้น ก้าวสู่ความสำเร็จขั้นสุดยอด มีเกษตรกรให้ความร่วมมือและยอมรับในประสิทธิผลกันอย่างกว้างขวาง แพร่หลายแล้วหรือยัง ก็คงตอบได้ว่าในควมมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในหมู่เกษตรกรนั้น “น้ำส้มควันไม้” ยังจัดอยู่ในระดับปานกลาง ไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป ปัจจุบันเกษตรกรแทบทุกคนรู้จัก “น้ำส้มควันไม้” กันแล้ว แต่ที่จะนำน้ำส้มควันไม้ไปใช้ในแปลงเกษตรของตนนั้น ยังมีจำนวนไม่มากพอที่จะกล่าวได้ว่า “น้ำส้มควันไม้” ก้าวมาถึงจุดแห่งความสำเร็จแล้ว ทั้งนี้

ก็เนื่องจาก “น้ำส้มควันไม้” มีข้อจำกัดอยู่เล็กน้อย เช่น

- เกษตรกรไม่ผลิตเอง ด้วยสาเหตุและปัจจัยรอบด้านหลายประการด้วยกัน

- เกษตรกรยังไม่เชื่อมั่นในประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ด้วยความยุ่งยากในกระบวนการผลิตนี้เอง ทำให้เกษตรกรใช้ “น้ำส้มควันไม้” กันน้อย แต่ก็ยังมีเกษตรกรที่เข้าใจและผลิต “น้ำส้มควันไม้” ใช้ในแปลงเกษตรของตนเอง

เตาเผาถ่านแบบโบราณ

มีเกษตรกรจำนวนไม่น้อยที่กล่าวถึงข้อดีของ “น้ำส้มควันไม้” เมื่อได้นำไปใช้กับพืชผลผลิตของตนเองแล้ว แต่ก็มีเกษตรกรส่วนหนึ่งที่ยังไม่เชื่อมั่นและไม่ยอมรับ “น้ำส้มควันไม้” บ้างก็ว่า

เมื่อฉีดลงในพืช รับประทานผลหรือผักใบจะทำให้มีรสขม หรือไม่ก็สรุปลงไปเลยว่าเป็น “น้ำส้มควันไม้” สูสารเคมีไม่ได้ แต่กับเกษตรกรที่ผลิตพืชผักอินทรีย์จะกล่าวถึง “น้ำส้มควันไม้” ในเชิงบวก และยอมรับที่จะใช้ “น้ำส้มควันไม้” ในแปลงเกษตรของตนเองต่อไป สรุปโดยรวมแล้ว “น้ำส้มควันไม้” ยังอยู่กึ่งกลางระหว่างผู้ที่ใช้กับผู้ที่ไม่ยอมรับ

วัตถุดิบ คือ ไม้ ต้องทำสำรองไว้ตลอด

ที่หน้าเตาเผาถ่าน

คุณอนันต์ สังข์ศิริ

สำหรับ คุณอนันต์ สังข์ศิริ เกษตรกรคนเก่งแห่งบ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลบางประมง อำเภอกอพระ จังหวัดนครสวรรค์ ให้การยอมรับ “น้ำส้มควันไม้” กันน้อย

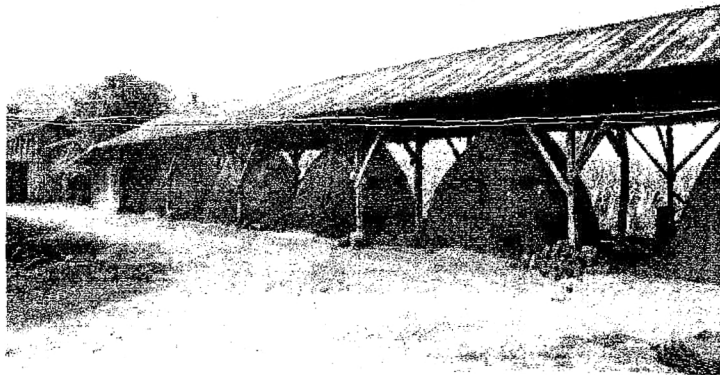
“แรกๆ ผมก็ไม่เชื่อว่าน้ำส้มควันไม้จะจริง ก็ได้ยื่นเขาพูดกันอยู่ พอติมีชาวบ้านคนหนึ่งอยู่ที่กำแพงเพชร เขามาซื้อข้าดำพันธุ์จากผม เขาก็แนะนำให้ผมทำน้ำส้มควันไม้ใช้”

คุณอนันต์ ยังกล่าวอีกว่า ตอนแรกก็ทำตามที่เขาบอก แต่ไม่ได้ “น้ำส้มควันไม้” เขาก็เอาตัวอย่างมาให้ทดลองทำดู ซึ่งก็ต้องแก้ไขข้อผิดพลาดเล็กๆ น้อยๆ ปรากฏว่า ได้ผล จึงเริ่มทำ “น้ำส้มควันไม้” ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา

คุณอนันต์ กล่าวว่า ตนเองเป็นเกษตรกรชาวไร่ ชาวไร่ร้อยเปอร์เซ็นต์ มีพื้นที่ทำเกษตรอยู่ 50 ไร่ ปลูกอ้อย ปลูกมันสำปะหลัง ทำนา ปลูกมาแล้วทั้งนั้น เริ่ม

กำลังได้น้ำส้มควันไม้

สภาพบริเวณเตาเผาถ่าน ทำน้ำส้มควันไม้

แรกก็ทำนา ผลผลิตบางปีก็ได้ข้าวดี บางปีก็ไม่ได้ สาเหตุเพราะน้ำไม่ดี ในเขตพื้นที่ หมู่ที่ 8 แห่งนี้อยู่ในเขตเทศบาลใกล้ชลประทานก็จริง แต่เกษตรกรไม่มีน้ำทำการเกษตร ปกติในเขตบางประมงถือว่ามีแหล่งน้ำดี มีคลองบางประมงเชื่อมกับแม่น้ำเจ้าพระยา แต่เกษตรกรในพื้นที่กลับไม่ได้รับประโยชน์อะไรจากน้ำเลย

“ผมได้ยื่นผู้นำท้องถิ่นเขาเคยพูดว่า เคยมีการสำรวจพื้นที่ที่ใช้น้ำกันแล้ว โดยให้ทางเทศบาลตั้งบ่บ่สำรวจ แต่จนบัดนี้ยังไม่เห็นมีอะไรคืบหน้า ในพื้นที่ที่ยังขาดน้ำทำเกษตรเหมือนเดิม”

คุณอนันต์ กล่าวอีกว่า ต่อมาระยะหลังตนหันมาปลูกอ้อยและมันสำปะหลัง ซึ่งก็ได้ผลพอประมาณไม่ถึงกับดี เหตุเพราะน้ำไม่ดีนั่นเอง ต่อมาจึงคิดหาอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้ มองเห็นไม้ในพื้นที่มีมาก จึงหันมาเอาดีทางเผาถ่านแรกๆ ก็เผาชนิดน้อยพอมีรายได้ ทำไปทำมาก็มีลูกค้าเพิ่มขึ้นก็เลยต้องขยายกิจการ เพิ่มเตาเผาถ่านให้มากขึ้นด้วย

คุณอนันต์ บอกว่า ถ่านที่เผาออกมามีลูกค้ามาซื้อถึงที่ เลยไม่ต้องเอาออกไปขายที่ไหน ด้วยอาชีพเผาถ่านนี้แหละพอมีค่านมแนะนำให้ทำ “น้ำส้มควันไม้” เพิ่มขึ้นอีกอย่างหนึ่งก็ลองทำดู งานเผาถ่านกับการทำ “น้ำส้มควันไม้” มันไปในทางเดียวกัน จึงไม่ยุ่งยากอะไรต่อการผลิต

ในกระบวนการผลิต “น้ำส้มควันไม้” นั้น คุณอนันต์ บอกว่า ตนใช้เตาเผาถ่านขนาดใหญ่ที่มีอยู่ทั้งหมด 11 เตา เป็นเตาดินทำแบบเตาเผาถ่านโบราณ ที่เรียกว่า “เตาเฒ่า” ก่อด้วยอิฐก้อนแล้วยัดด้วยดินเป็นรูปโดมโค้ง เวลาจะเผาถ่านก็เอาไม้ใส่เข้าไปในเตาเรียงให้ดี แล้วจึงจุดไฟเผา

กับหมู่คุณนางน

ไม้ จากนั้นก็เปิดเตาให้สนิท ช่างบนเหนือเตาจะมีปล่องระบายควันออก ตรงปล่องระบายควันนี้แหละต่อมาเจาะรูตรงกลางปล่อง แล้วหาถังมารองน้ำที่ระเหยจากไอน้ำกลายเป็นหยดน้ำ ตามหลักวิทยาศาสตร์ง่าย ๆ ที่ว่า ไอร้อนเมื่อกระทบกับความเย็นบนเบื้องสูง ก็จะกลายเป็นหยดน้ำ เจ้าหยดน้ำที่เกิดจากการเผาไหม้ในเตานี้แหละ ที่เรียกกันว่า “น้ำส้มควันไม้”

ใน 1 เตา จะมีปล่องอยู่ประมาณ 10 ปล่อง เป็นคู่ๆ คู่ล่างกับคู่บน พอไฟเผาไหม้เป็นถ่านข้างล่างแดงแล้วเราก็จุดปล่องล่าง จุดปล่องบนทั้งหมด จากนั้นก็ละลายดินให้เป็นเลนแล้วไปตีเตา ไม้ที่เอากากออกมาทิ้งไว้ ถ้าหน้าฝนประมาณ 1 สัปดาห์ ไฟในเตาจะดับสนิท หน้าร้อน ประมาณ 9-10 วัน ก็จะได้ถ่านไม้ที่ใช้หุงต้ม ส่วน “น้ำส้มควันไม้” จะได้ก็ตอนจุดไฟในเตาดีดดีแล้ว ปิดเตา 1 ปล่อง จะได้น้ำที่หยดลงมา ประมาณ 3-4 ลิตร สามารถรองน้ำได้ 2 วัน 2 คืน หลังจากนั้น ก็ปิดปล่องเพื่อไม่ให้ข้างในอบเป็นถ่าน เท่ากับได้ประโยชน์จากการเผาถ่านอีกต่อหนึ่ง

คุณอนันต์ บอกว่า ถ่านไม้ตอนนี้กระสอบละ 250 บาท ราคาไม้รวมค่ากระสอบ 1 โครจะซื้อทั้งกระสอบต้องหากกระสอบมาเปลี่ยนด้วย มีคนเคยถามถามว่า ปัจจุบัน เขาใช้แก๊สหุงต้มกันหมดแล้ว ถ่านไม้ยังจะขายได้อีกหรือ

“ผมก็ตอบเขาไปว่า ขายดีกว่าเก่า เพราะไม่มีคู่แข่ง คนเผาถ่านหายากแล้ว ที่เขาเผาถ่านเป็นอาชีพแทบจะไม่มีเลย ถ่านไม้ของผมก็ขายดี”

สำหรับปัญหาเรื่องไม้ที่จะนำมาเผาให้เป็นถ่านนั้น นับวันก็จะหายากด้วยเช่นกัน คุณอนันต์ บอกว่า เรื่องว่าตัดไม้คือไม้ที่จะนำมาเผาถ่านนั้น ต้องยอมรับว่านับวันจะหายากขึ้นทุกที ทุกวันนี้ก็ต้องออกไปตามไร่ตามนาที่เขากำลังปรับปรุงพื้นที่ทำการเกษตรกันอยู่ในส่วนที่เขาต้องเอาต้นไม้ออก เราก็จะเข้าไปขอซื้อเขามาทำถ่าน ราคาซื้อขายก็แล้วแต่ว่าจะมากน้อยแค่ไหน ตีราคากันไปตามปริมาตรของไม้ เหมาราคากัน

ตามสายตาบ้าง คนซื้อไม้จะต้องมองออกเลยว่าไม้จำนวนนั้นเมื่อซื้อเข้ามาเป็นถ่านแล้ว จะได้ถ่านไม่เท่าไร คู่หมัดหรือคู่คุ้ม ถ้ามองแล้วว่าคู่หมัดจะมีกำไรเหลืออยู่บ้าง ก็ซื้อขายตกลงราคากันได้

และอีกประการหนึ่ง คุณอนันต์ บอกว่า ไม้ที่จะรับซื้อก็ต้องดูให้ดี ว่าเป็นไม้อยู่ในเขตไหน ถ่านเป็นไม้ในไร่นาของเกษตรกรก็ไม่มีปัญหา แต่หากเกษตรกรเข้าไปตัดไม้ในป่าสงวนฯ แล้ว เราไปรับซื้อเข้าตรางที่มีปัญหาแน่ ฉะนั้น เราจะต้องรู้ ต้องดูออกด้วยว่าตรงไหนที่ดินกรรมสิทธิ์ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง

“ผมเคยไปเรียนรู้กับท่านป้าไม้จังหวัดศรีสะเกษ ท่านแนะนำว่า ถ้าไม้อยู่ในที่มีโฉนดก็ถือว่าถูกต้อง ไม่ต้องขออนุญาต แต่ตอนไปซื้อไม้จะต้องให้เจ้าของไม้ทำสัญญาว่าได้ซื้อไม้จากนายนั้น นายนี้ จากโฉนดที่ดินหมายเลข ต้องมีระบุไว้ในสัญญาด้วย เมื่อมีเจ้าหน้าที่มาขอตรวจสอบก็เอาไปสัญญาให้เขาดู”

คุณอนันต์ กล่าวอีกว่า ภายหลังจากที่ผลิต “น้ำส้มควันไม้” ออกมา ทางเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอก็เข้ามาดูมาให้คำแนะนำต่างๆ เริ่มแรกทดลองใช้กับมะนาวที่ปลูกเอาไว้ก่อน มะนาวปลูกไว้นานแล้วผลผลิตไม่ดี ปีหนึ่งมีผลไม่ถึง 10 ผล ก็เลยเอา “น้ำส้มควันไม้” ฉีดทั้งต้น ฉีดไปประมาณ 3-4 ครั้ง ในเริ่มเขียนขึ้นมา คราวนี้ติดผลออกมามากมายเลย นับแต่หน้ามะนาวมาที่ติดผลตลอดเดือนเรื่อยๆ

จากนั้น ก็นำเอา “น้ำส้มควันไม้” ไปให้ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ทดลองฉีดในนาข้าว ผู้ใหญ่ใช้ “น้ำส้มควันไม้” อย่างเดียว ไม่ผสมอะไรเลยปรากฏว่าต้นข้าวแข็งแรง ช่วงที่มีเพลี้ย มีแมลงลง ผู้ใหญ่ก็เอา “น้ำส้มควันไม้” ผสมกับน้ำพริกแกงฉีด ประมาณ 3-4 ครั้ง เพลี้ยหรือแมลงไม่มารบกวนเลย ต้นข้าวงามมาก

คุณอนันต์ บอกว่า ใช้ “น้ำส้มควันไม้” 1 ลิตร ผสมกับน้ำ 200 ลิตร แล้วฉีดน้ำขึ้นมา 1 ถัง เอาพริกแกง 1 กิโลกรัม มาพอกผ้าขาวบาง แซ่ค้ำคืนไว้ 1 คืน รุ่งเช้านำไปฉีดไล่เพลี้ย ไล่แมลงในนาข้าวได้ผลดีมาก ๆ พอบ้านใกล้เรือนเคียงแถวหนองกรดทราบเข้าก็มาขอซื้อ “น้ำส้มควันไม้” ไปทำใช้กันเยอะเลย ตอนนั้นเกษตรกรจากต่างจังหวัดก็มาสั่งซื้อกันมาก

จากเริ่มแรกทำ “น้ำส้มควันไม้” แต่เตาเดียว ปัจจุบันต้องทำทั้ง 11 เตา แล้ว กลายเป็นว่างานเผาถ่านเป็นอาชีพหลัก การทำ “น้ำส้มควันไม้” เป็นอาชีพเสริม ช่วยให้เกิดการกระจายรายได้ในกาซื้อสารเคมีมาใช้ ดีต่อสุขภาพร่างกายด้วย ใครสนใจจะไปดูงานก็ได้ที่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลบางประมง อำเภอโคกพระ จังหวัดนครสวรรค์ สอบถามทางโทรศัพท์ (081) 973-8859 มี “น้ำส้มควันไม้” ให้นำไปต่อยอดทำเป็นธุรกิจได้อีกด้วย สนใจเชิญได้ขอรับ